

Kunstiharidus jääb kängu

Kõrghariduse riikliku tellimuse asemel tuleks ülikoolides kehtestada mõõdukas õppemaks, leiab Eesti Kunstiakadeemia rektor Ando Keskküla. Riigi eraldatud nabi raha eest pole tema hinnangul võimalik enam kaasaegset kunstiharidust anda.

Keskküla sõnul võiks kõrghariduse rahastamises eeskujuna võtta Hollandi, kus tudeng tasub õppekoha maksumusest 20, riik 80 protsenti. "Hollandi üliõpilane maksab oma õpingute eest 40 000 krooni aastas – see on summa, mille riik eraldab meile ühe kunstitudengi koolitamiseks," täheldab rektor. "Järelikult läheb ühele inimesele euroopaliku, moodsa kunstikõrghariduse andmine viis korda kallimaks maksma."

Ka kunstiakadeemia prorektor Krista Kodres nendib, et paremat kõrgharidust saaks anda üliõpilase rahakoti ja muude allikate ühendamisel. "Ainult riigi raha eest ei suuda me pakkuda kunstiõpinguteks vajalikku keskkonda, juba hoone on amortiseerunud," lisab ta.

Õppekeskkonna üle nurisevad ka kunstiakadeemia tudengid. "Kui kvaliteet langeb, ei võta üliõpilased koolis pakutavat haridust enam eriti tõsiselt," leiab sisearhitektuuri kolmanda aasta tudeng Raul Järg. "Nad ei osale õppetöös aktiivselt, vaid eelistavad saada praktilisi kogemusi tööl, kus saab kasutada uusi materjale ja tehnoloogiaid. Nii läheb seegi raha, mida riik praegu meie koolitamiseks kulutab, osaliselt tühja."

Kõrgkoolid kipuvad laiutama

Praegu eraldab riik kõrgharidusele igal aastal eelarvest teatud summa, mis jagatakse avalik-õiguslike ülikoolide vahel vastavalt üliõpilaste arvule.

Keskküla meenutusel leppisid ülikoolide rektorid mullu kokku, et pole mõtet suurendada riigi kulul õppivate üliõpilaste arvu, vaid kasvatada tasapisi ühe õppekoha hinda. "Targem oleks koolitada vähem, kuid paremini," leiab Keskküla.

Rektor tõdeb aga, et ükski kõrgkool peale kunstiakadeemia ei ole sellest kokkuleppest kinni pidanud. Tagajäreks on see, et keskmine üliõpilaskoha maksumus tõusis võrreldes eelmise aastaga kõigest 600 krooni võrra. Kui kogu kõrgharidusse lisandus möödunud aastaga võrreldes raha 21,8 protsenti, siis ühe üliõpilaskoha maksumus kasvas vähem kui kuue protsendi võrra, toob Keskküla näite.

"Kõik on ahminud endale üliõpilaskohti ehk tingüliõpilasi juurde," väidab Keskküla. "Seega toimib kõrghariduses ikka veel nõukogudeaegne laiutamise mudel."

Üleüldise laiutamise tõttu kannatavad Keskküla sõnul üliõpilaste kõrval ka õppejõud, kel pole lootustki väärilist palka saada. Ent ka väikesed palgad ajavad kõrgkooli eelarve lõhki. "Kui meie üliõpilaste arv ja rahastamise põhimõtted jäävad samaks, moodustavad palgakulud järgmisel aastal eelarvest 100 protsenti," ennustab Keskküla, lisades, et on kahe viimase aasta jooksul koondanud 25 õppejõudu.

Keskküla kinnitab, et kunstiakadeemia ei suurenda põhimõtteliselt tudengite vastuvõttu, sest vaevalt riik vajakski senisest rohkem kunstikõrgharidusega inimesi. Tänavu võetakse

Eesti Kunstiakadeemia rektor Ando Keskküla peab otstarbekamaks kehtestada riikliku koolitustellimuse asemel mõõdukas õppemaks.

ETA

kunstiakadeemiasse 82 esmakursuslast.

Samas ei ole Keskküla rahul sellega, et Eesti väikseima ja ainsa kunstikõrgharidust andva ülikooli osa kõrgharidusturul on pidevalt vähenenud. "Kogu kõrghariduse eelarvest kuulub meile tänavu veidi üle nelja protsendi, kahe aasta eest saime raha ligi kuue protsendi ulatuses," kirjeldab rektor tendentsi. Tema hinnangul näitab kunstihariduse alaväärtustamine seda, et ühiskonna teadvuses on midagi väga valesti.

Kunstiharidust ei hinnata

Arvatakse, et kunst, see on üks tilulilu," on Keskküla nõrдинud. "Ei arvestata, et kaks kolmandikku meil õpetatavatest erialadest on rakendusliku loomuga – me koolitame arhitekte, disainereid, tarbekunstnikke. Eesti sise- ja väliskeskond kujuneb meie akadeemia toetudes."

Kuna üliõpilase õpetamiseks antava raha hulk pole märkimisväärselt suurenenud, näeb Keskküla arenguks kahte võimalikku teed: kehtestada

osaline õppemaks, millele lisandub riigi dotatsioon või võtta vastu kunstikõrgkooli seadus, mille alusel eraldataks õppeasutusele kolmeks aastaks kindel protsent kõrghariduse eelarvest. Õppemaksu suuruseks pakub Keskküla 10 000 krooni aastas, mis on kaks korda vähem kui summa, mida maksavad tasulisel kohal õppijad.

Mõlemad variandid on Keskküla hinnangul paremad kui riiklik koolitustellimus, mis ähvardab noori sunnismisuse ja ebavõrdsusega. "Kuue aastaga ei teeni noor koolitusraha niikuinii tagasi," tõdeb rektor. "Riik võib lõpuks kasu asemel kahju saada, kui surub noore kuueks aastaks tingimustesse, kus võib-olla pole üldse võimalik areneda."

Arenguks tuleb raha otsida

Kunstiakadeemia prorektor Krista Kodres ütleb, et kunstikõrgkool on püüdnud võimalust mööda end ise aidata. Arenguks on koolile raha toonud koostöö fondidega ja projektid.

Sarnaselt teiste avalik-õiguslike ülikoolidega võtab ka kunstiakadee-

mia üliõpilasi õppima nn tasulistele kohtadele. Kodrese sõnul pisut vastu-meelselt, sest see tekitab kunstierialadel, kus edu võib otsustada pool palli, suuri pingeid. Samas peab ta oluliseks anda võimalikult paljudele inimestele võimalus õppida. Sestap hakkab sügissemestrist tööle ka Avatud Akadeemia, mille raames saab õhtuti ja nädalavahetustel õppida tasu eest rakenduskunsti ja disaini.

Kogu kaasaegse tehnika, milleta tänapäeval on võimatu kunstikõrgharidust anda, on kunstiakadeemia muretsenud omal algatusel ja fondide toel. Nii on sisustatud näiteks multimeedia klass. Tänu Avatud Eesti Fondile on kunstiakadeemial osaline interneti-ühendus.

"Tänavu saime esimest korda riigilt raha infotehnoloogia ja raamatute ostmiseks," ütleb Kodres. Kunstiakadeemia tahab välja ehitada avaliku kunstiraamatukogu.

"Me üritame õppekeskkonda omal jõul parandada nii palju, kui suudame, aga päris ilma rahata ei saa hakkama," nendib Kodres.

PILLE LIIMAL